

Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. de vaste Kamercommissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Postbus 20018
2500 GA Den Haag

Amsterdam, 12 april 2016

Betreft: Algemeen Overleg Armoede en Schuldenbeleid 14 april 2016

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Op 14 april a.s. debatteert u met de staatssecretaris van SZW over het Armoede en Schuldenbeleid. De Coalitie 'Van de Straat'¹, bestaande uit Stichting Zwerfjongeren Nederland (SZN), de Federatie Opvang (FO) en Stichting Kamers met Kansen (KmK) brengt ter voorbereiding van dit debat een aantal zaken onder uw aandacht.

Afgelopen maandag 11 april bracht staatssecretaris Klijnsma een bezoek aan het proefveld Onderwijs op Maat voor dak- en thuisloze jongeren. Zij sprak o.a. met jongeren zelf, twee wethouders van de gemeente Groningen, de Groningse Kredietbank, het MBO-onderwijs en het samenwerkingsverband Van de Straat. De aanleiding voor het bezoek was om aandacht te vragen bij de staatssecretaris voor de ruim 30 jongeren in het Proefveld Onderwijs op Maat die door schulden- en inkomensproblematiek niet kunnen deelnemen aan onderwijs.

Proefveld Groningen en Friesland

Bijna 30 jongeren staan in de startblokken om in het proefveld Onderwijs op Maat ondersteund door OCW, een opleiding te combineren met 'het op orde krijgen van hun leven'. Jongeren werken samen met de gemeente, school, de opvang en jeugdhulp aan hun toekomst.

Nu dreigt het proefveld Onderwijs op Maat vertraging op te lopen door de belemmeringen die jongeren ervaren met het oplossen van hun schulden- en inkomensproblematiek. Aan het organiseren van 'onderwijs op maat' komen partijen daarom niet toe. Alle aandacht gaat naar schulden- en inkomensproblemen.

Welke knelpunten zijn er?

Jongeren met schulden die willen studeren lopen aan tegen:

- Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen: strenge toelatingscriteria
- CJIB-boetes: meestal niet saneerbaar en de dreiging van gijzeling
- Studiefinanciering: sanering niet bij alle studieschulden mogelijk
- Fraudeschulden (niet saneerbaar UWV/P-wet)
- Zorgverzekering: de bronheffing bij wanbetaling ziektekostenpremies (gevolg hogere premie en 'onvoldoende' voor ziektekosten verzekerd)
- Vergaande bevoegdheden overheid als schuldeiser (bv. belastingdienst)

¹ De Coalitie 'Van de Straat' zoekt nieuwe wegen naar duurzame oplossingen voor dak- en thuisloze jongeren. Het programma wordt financieel ondersteund door Kansfonds, OCW en VWS. Van de Straat werkt samen met Drift, Instituut Transitie management, Erasmus Universiteit.

Wat moet er gebeuren?

- Er zou een schuldrustperiode (breed moratorium) moeten worden geregeld.
- De overheid moet de randvoorwaarden scheppen om ervoor te zorgen dat lokale partijen een minnelijke schuldhulpverlening uit kunnen werken met DUO, CJIB, ZIN.

Om het proefveld Onderwijs op Maat te laten slagen zouden de overheid en organisaties die bovengenoemde vorderingen uitvoeren, bereid moeten zijn mee te werken aan een oplossing van de schuldenproblematiek van deze jongeren. Oplossingen op maat moeten mogelijk gemaakt worden. Dat betekent dat o.a. ook DUO, CJIB, ZIN minnelijk zouden moeten kunnen regelen in een schuldhulpverleningstraject. Gemeenten kunnen hierdoor nu niet verder. Deze instanties, is gebleken, gaan niet per gemeente onderhandelen, dus dat moet rand voorwaardelijk landelijk geregeld worden. Ook een pilot en goed voorbeeld als de "pilot Innovatieve Schuldhulpverlening" (Goede Gieren) van Jongerenkrediet en Eurocoach zoals in Groningen loopt tegen deze grenzen aan.

Wilt u aan de staatssecretaris vragen om als coördinerend bewindspersoon op te treden en met de betreffende ministeries en landelijke partijen in gesprek te gaan om bovengenoemde punten te gaan regelen en zo een aanpak op maat voor deze jongeren mogelijk te maken?

Stimuleren van gemeenten om met pilots aan de slag te gaan

Het verzoek om gemeenten te stimuleren om samen met Van de Straat integrale werkwijzen voor schuldhulpverlening voor jongeren op te zetten zoals in motie van Voortman dd 27 oktober 2015 heeft tot op heden niet tot concrete resultaten geleid. Bij ons zijn geen gemeenten bekend die gestimuleerd door het ministerie van SZW hiermee aan de slag zijn gegaan.

Na navraag blijkt dit naast het niet kunnen regelen van afspraken met DUO, CJIB, ZIN e.d. ook een geldkwestie te zijn. Het kost extra formatie van bijvoorbeeld de Kredietbank. Daarnaast zijn gemeenten huiverig om te investeren in jongeren m.b.t. hun schulden als rand voorwaardelijke zaken onvoldoende geregeld zijn. Tot slot ontstaat door al het regel met schulden veel tijdsverlies. Het risico om jongeren dan weer kwijt te raken is groot.

In het proefveld Onderwijs op Maat staan de lokale partijen klaar om in een pilot aan oplossingen te werken. Branchevereniging NVVK staat positief tegenover een dergelijke pilot in Noord-Nederland. Van de Straat wil zo samen met de andere partijen toe werken naar een gestandaardiseerde werkwijze met als doel dat jongeren direct naar school kunnen, er een schuldrustperiode komt gedurende de tijd dat jongeren onderwijs volgen en er een overzichtelijke schuldenregeling komt. Van de Straat zal de kennis die zij hiermee op doet landelijk verspreiden.

Wilt u aan de staatssecretaris vragen of zij een dergelijke pilot wil ondersteunen (financieel en met doorzettingsmacht)?

Mocht u vragen hebben over deze brief, dan kunt u contact opnemen met Hella Masuger van SZN (h.masuger@zwerfjongeren.nl) of 06-44490221) of Rina Beers van de FO (r.beers@opvang.nl) of 06-13846484).

Hoogachtend

Namens de coalitie 'Van de Straat',

Kees van Anken

Voorzitter Stichting Zwerfjongeren Nederland

Bijlage (separaat): casusbeschrijving jongere uit het proefveld Onderwijs op Maat.

Over het Proefveld Onderwijs op Maat

Het proefveld Onderwijs op Maat aan dak- en thuisloze jongeren in Friesland en Groningen is een samenwerkingsverband tussen het programma Van de Straat, gemeenten, MBO-instellingen, opvang en jeugdhulp. Onderwijs op maat is een combinatie van 'je leven op orde brengen' en het halen van een startkwalificatie voor dak- en thuisloze jongeren. Het ministerie van OCW ondersteunt dit proefveld omdat zij ervaringen met deze doelgroep uit het werkveld wil ophalen en om beleidsontwikkeling in de praktijk te stimuleren.

Urgentie: (Dreigende) dakloosheid is een belangrijke indicator voor schooluitval. Dak- en thuisloze jongeren hebben immers wel belangrijker zaken aan hun hoofd dan hun diploma halen. Veel van deze jongeren hebben daardoor een achterstand in het onderwijs of krijgen, bijvoorbeeld door schulden, helemaal geen toegang tot het MBO-onderwijs, met als gevolg een leven lang in de armoede, sociale uitsluiting en schulden.

Over het programma Van de Straat

Van de Straat is een samenwerking van Stichting Zwerfjongeren Nederland, Federatie Opvang, Kamers met Kansen. Kansfonds, OCW en VWS ondersteunen dit programma. Van de Straat wil een betere toekomst voor zwerfjongeren. Daarvoor is verandering en vernieuwing nodig, in en buiten de bestaande systemen van zorg, welzijn, onderwijs, huisvesting, werk en financiën. Speerpunten zijn: jeugdhulp 18- / 18+, Onderwijs op Maat en Schulden. Zie ook www.zwerfjongeren.nl en www.kansfonds.nl